

SENSORVEILEDNING ECON2310 H2023

Veiledning

I denne oppgaven kan du få bruk for følgende relasjoner der Y er BNP for Fastlands-Norge mens i er sentralbankrenta.

$$(1) \quad Y = mZ^D + ma_2(E^e + \kappa i^F) - ma_3Z^\pi - m(c_2 + b_2 + a_2\kappa)i$$

$$\text{der} \quad m = \frac{1}{1 - c_1(1 - t) - b_1 + a_1 + a_3\beta/Y^n}$$

$$\text{og der} \quad Z^D = z^c - c_1z^T + z^i + G + z^{NX} + (c_2 + b_2)\pi^e - a_3(1 - \beta)$$

$$(2) \quad i = Z^i + m_i(d_2 + d_1\theta\beta)\frac{Y - Y^n}{Y^n} + m_id_1(1 - \theta)(E^e + \kappa i^F) + m_id_1\theta Z^\pi$$

$$\text{der} \quad m_i = \frac{1}{1 + d_1(1 - \theta)\kappa}$$

Oppgave

- (1) og (2) er spesifiserte varianter av IS- og RR-relasjoner. Si med ord hvilke økonomiske mekanismer slike relasjoner beskriver.
- I multiplikatoren m opptrer β . Denne fanger opp helningen på Phillipskurven. Si med ord hva Phillipskurven er og forklar hvorfor en høyere β gir en mindre multiplikator.
- I begge relasjonene opptrer Y^n . Denne kan kalles BNP's potensielle nivå. Den korresponderer til det såkalte likevektsledigheten. Forklar hva som bestemmer størrelsen på Y^n og forklar hvorfor den opptrer som den gjør i relasjon (2).
- Se på en situasjon der IS- og RR- og Phillipskurven beskriver økonomien. Tenk deg at offentlig kjøp av varer og tjenester stiger (I (1) at G og dermed Z^D øker). Hva skjer i økonomien?
- Tenk deg at β er særlig stor. Hvordan blir effekt på økonomien endret i forhold til det du kom til over?

Sensorveiledning:

Modellen her er hentet fra oppdatert versjon av Steinar Holdens kapittel 16:

<http://folk.universitetetioslo.no/hmehlum/econ2310h20/SH%20kap-16%20revidert.pdf> . Dette

kapittelet inneholder alt som skal til for å løse oppgaven.

1. IS relasjonen (med Y og i som endogene variable) beskriver etterspørselssiden i økonomien. Den beskriver en likevekt der Investering er lik Sparing og der likevekten frembringes ved at produksjonen tilpasses etterspørselen. Etterspørselen rettet mot fastlandet er bestemt av konsumetterspørsel, investeringsetterspørsel, offentlig kjøp av varer og tjenester samt eksport fratrukket import. Disse igjen er bestemt ved priser, rente hjemme og ute (som også bestemmer valutakurs) og skattesats. Det forventes at kandidaten (K) utbroderer videre utover denne opplistingen. For koblingen til RR er det viktig at K sier at økt rente gir redusert produksjon. K kan også komme tilbake til noe av dette lenger ned i oppgaven.

RR relasjonen (med Y og i som endogene variable) representerer sentralbankens rentesetting. Den bygger på en antagelse om at sentralbanken justerer renta opp for å kjøle ned økonomien når arbeidsledigheten er lav og/eller inflasjonen er høy. Inflasjonen selv er ikke med da Philipskurven (se under) antas å gi en streng sammenheng mellom produksjon og inflasjon. Renta settes opp når Y stiger men også dersom det kommer eksogene inflasjonsimpulser, så som eksogen prisvekst hjemme og ute. Eksogen valutakurssvekkelse, renteøkning ute. $m_i < 1$ fanger opp det at renteøkning gir en styrking av kronen som demper inflasjonen. Det forventes at kandidaten (K) utbroderer videre utover denne opplistingen

2. Først: Multiplikatoren (som noen kanskje alt har diskutert i 1) m fanger opp ringvirkninger i økonomien som forsterker etterspørselseffekter (Når renta i antas gitt). m vil typisk være større enn 1 fordi inntekt øker konsum som igjen øker inntekt. En tilsvarende effekt virker via investeringene. Noe som bidrar til å redusere m er at noen varer importeres. Effekten via β demper også multiplikatoren. Mekanismen bak dette er at høyere produksjon gir høyere ledighet som gir høyere lønnsvekst. Den høyere lønnsveksten gjør at norske varer blir dyrere noe som øker import og reduserer eksport. β styrken i koblingen mellom ledighet og inflasjon. Dersom β er stor blir multiplikatoren liten fordi denne konkurransevneseffekten blir sterk. β er helningen på Phillipskurven som beskriver hvor sterk lønnsøkningen blir når ledigheten synker. K kan her også utbrodere og begrunne Phillipskurven.

3. I relasjon 2 ser vi at $(Y - Y^n)/Y^n$ bidrar positivt til renta hvis $Y > Y^n$. Y^n er nemlig det kritiske nivået på produksjon som korresponderer til det kritiske nivået på sysselsetting som er slik at sysselsetting over dette nivået gir prisvekst hvert år som er større enn det arbeiderne så for seg. Avhengig av hvordan forventningene justerer seg vil dette vi stigende inflasjon mer eller mindre raskt. Stabil inflasjon er bare mulig med $Y = Y^n$. Derfor vil sentralbanken kjøle ned økonomien med økt rente når $Y > Y^n$. De gjør det både fordi de har mål om $Y = Y^n$ i seg selv og fordi de har mål om stabil inflasjon.

4. Her er det naturlig at K tegner et diagram og lar den synkende IS kurven skifte til høyre. Det blir høyere produksjon og høyere rente. Her kan K utbrodere mer. Bra om K også sier noe om hva som skjer under panseret ("Hva skjer i økonomien?"). Nemlig at krona styrker seg, ledigheten synker og prisene stiger, konsumet kan gå opp eller ned Investeringene kan også gå opp eller ned. Handelsbalansen svekker seg.

5. En høy beta påvirker helningen til IS. Den blir brattere (når i er på vertikal akse). Den gjør også RR brattere. Men det stopper ikke der. Økningen i Z^D virker også svakere på etterspørselen. Grunnen er at redusert ledighet gir lønnsvekst som ødelegger konkurransevnen. Man har altså en bratt IS-kurve som beveger seg lite og som skjærer en bratt RR-kurve. Alt i alt er det åpenbart at Y stiger minimal samtidig som renta stiger. Da vet vi at konsumet og investeringene må synke og handelsbalansen forverres. Dette gjør at de uavklarte effektene i 4 nå blir avklart. Så kontrasten til 4 er at Y går mindre opp og konsumet

og investeringene går ned. Her kan K påpeke at det minner om mekanismer de har sett i tilfeller der tilbudssiden er bindende.

Oppgaven er åpenbart sentral. Alle bør kunne skrive mye. De beste karakterene bør forbeholdes K-er som demonstrere at de har forstått mekanismene og som disponerer besvarelsen og ser koblingene mellom delene. Oppgave 5 vil antageligvis skille de aller beste fra de nest beste.